

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, October' 15-dikén 1819.

Spanyol Amerika.

A' Terra-Fermán lévő Spanyol seregek' fő vezére Generális Morillo a' Venezuelai Insurgensek között szolgáló tisztetekhez Proklamációt intézett, melyben nagyon a' szivekre beszélt: de a' melyre ezen tisztetek is feleltek. Mind a' Proklamáció mind a' reá adatott Felelet kijött a' *Ney-Yorki* újságnak azon egy darabjában. — „Ti, így szoll Morillo az Anglus tisztetekhez, egy tsekély ember' vezérlése alatt 's oly haramia csoportok között szolgáltok, a' kik magokat mindenféle elvetemelés és oly rettenetes kegyetlenségek által tették eszmétesekké, mellyektől néktek, a' ti természeti karakteretek szerént nem undorodni, lehetetlenség. Ha a' betsületézésnek tsak egy szikrája meg van vala, mellyikben köztetek, az, telyességgel meg nem maradhat azon gyávák bándájában, kiket ön' hazájok, melynek földjét minden lehető gonoszágokkal megundokították, utál. A' Venezuelai nép nem ohajt semmit úgy, mint békességet és ezen tsudateremtéseknek innét való számkivettetések. Én tudom, hogy ezen eltsábittatott Anglusok 's egyéb idegen latonák között sokan találtatnak, kik tsak azért nem válnak-el ezen gonoszoktól, hogy niutsen módjok a' magok hazájokba való visszamenetelre. Imé kihirdetem tehát, hogy én mind azoknak bátorságaért, kik a' vezérlésem alatt lévő armadánál megjelennek, kezsésséget való-

lok, hogy, ha tétzeni fog, akár a' Catholicus Felség' szolgálatjára álljanak, akár pedig azon Országba, a' hova kívánkoznai fognak, szabadon visszatérhessenek, 's a' többi. Költ a' Spanyol armada' fő hadiszállásán *Achaguasban*, Május' 26-dikán, 1819-ben.“

„Mi, így feleltek *Morillónak* az Insurgenseknél szolgáló Anglus tisztetek, éppen azok az emberek vagyunk, kik a' Generális Ur' hazájában (Spanyol Országban), mint a' megbántatott Spanyol nemzet' oltalmazóji, a' síkra kiállottunk, 's a' *Despotismust* megbüntettük, a' kiknek vére az Uraságtok' megtámadtatott hazájáért folyt, 's a' kik azt a' szolgaságtól megmentettük. A' valóságos szabadságnak azon szeretete, melly minket az ő világban (Europában) lelkesített, 's a' mellyel mi az Uraságtok' Királyának a' thronust 's nemzetének a' szabadságot visszaszerzettük vala, éppen ezen szabadság lelkesít, mondjuk, minket a' világnak ezen új részében is; és mi állhatatosan eltökéltettük maguukat arra, hogy az elnyomattatott emberiségnek, melynek ügyét egyszer felvettük, az ő elragadoztatott jusait tsatázás által visszaszerezzük. Se' Monarkhiák se' Respublikák semegrontás se' fenyegetődzés, nem fogják a' mi eltökéllettségünket ingdozóvá tenni.

„Sir! Hisze' a' Generális Ur maga is betsülte a' Spanyol hadakozásban az Anglus nép' betsületszeretetét és principiumait; 's most ugyan ezeket lábaival“

selés által egy oly népnek kormányozására rendeltettem, melly a' hűség, törvényesség, és polgári jó rendtartás által, magát eleitől fogva, 's a' legnagyobb szelvények között is megkülönböztette, 's ugyan azért az én atyai szívemnek betses 's meg nem szünő gondviselésének tárgya."

Beszéllik, hogy S a n d annyira meggyogyult, hogy talám el is vihetik Heidelbergából — hova? — gyaníthatóképen Moguntziába.

A' Pruszsiai Papi Ministérium kihirdetette a' Berlini újságlevelekben, hogy azok a' Pruszsus Tanulók, kik azon *Burschok'* Közönséges gyűléseiken, mellyek e' folyó Oktober' 18-dikára 's következő egy pár napjaira, külömbkülömb úton módokon való meghívattatás által, *Berlinbe*, *Jenába*, és Frankoniában *Streitbergbe* rendeltettek, megjelenni mérészléndenek, azonnal relegáltatnak.

A' ~~Lónai~~ ~~Univerzita~~ ~~Meghatározás~~ is, tudniillik a' Weimari Nagy Hertzeg 's a' Gothai Hertzeg, több más Német Státusok' példájára, megparantsolták a' Tanulóknak, hogy Oktober' 18-dikán 's az azt megelőző és követő napokon, semmi féle nevű és nemű Burschi gyűlésen meg ne jelenyenek.

Nem régen irtuk vala, hogy az Ex-Professor Görres könyvét, melly ily czim alatt jött-ki, *Német Ország és a' Revolúzió*, Coblenzben elvételte volna az Országlószék. Most arról tudósítja egy ugyantsak Coblenzi Könyváros a' közönséget, hogy nálla meg lehet ezen könyvet vásárolni.

Frantzia Ország.

A' Pápa ő Szentsége valosza a' Frantzia Fő Papságnak hozzá intézett keserves levelére, e' volt: —

Hetedik Pius Pápa.

„Tiszteletreméltó Atyafiak! Köszön-

tésem és Apostoli áldásom Hozzátok! Vettük azon irást, mellyet ti Maj. 30-dikán mindegygyütt közösen hozzánk intéztetek, 's a' mellyet közzületek 40-nen aláírtak, kik vagy már most Püspöki Székekben ülnek, vagy pedig általunk, a' nélkül, hogy Egyházaitak elfoglalták volna, betétetési Bullát kaptak, vagy pedig tsak a' Király által kineveztetek. Első, a' mit néktek ezen valosunkban mondanunk kell, az, hogy tudtotokra adjuk, hogy az a' gondolkodás, mellyet irástokban kifejeztetek, 's a' ti ditső készségtek felől való bizonyossátevések, bennünket rendkívül való örömmel töltöttek-el. Mi megtanultuk ezen levélből, hogy ti nem azt keresvén a' mi a' tijeitek hanem a' mi a' Jésus Christusé, a' Religió javáért buzogván egészszen készek vagytok az áldozattételekre, bár melly nagyok legyenek is, és hogy ti azokat telyességgel semmiknek tartjátok, tsak hogy a' Hívónak örökös boldogságokra szolgáljanak, 's a' ti Egyházaitok végezetre az ohajtott békességgel élhessenek. Háládatos szívvel szemléltük ezen irásotokból, hogy ti azon számos terheltetések mellett is, mellyek Frantzia Országban az Egyházat érdeklik, mint magatok is kinyilatkoztattátok, azt tartjátok, hogy néktek tsak ezen egyetlenegy segítő eszközök legyen hátra, hogy a' bátorságos és mozdulhatatlan vasmatskához buzgósággal hozzáfogodván, ősceitek példadása szerent vagy ha lehetséges még ennél is erősebben az Apostoli Szent Székhez tsatoljátok magatokat, és, mint magatok magatokat kifejezitek, a' ti Főtöknek vezérlése és befolyása nélkül egy lépést se teszték. Azt is szemléltük továbbá, hogy ti ezen irástokban nyilvánossággal kijelentettétek, hogy ti azt örömmel elfogadjátok és közös megegyezésessel betelyesítitek, a' mit a' Jésus Christusnak itt a' földön lévő Helytartója 's a'

Püspökök' Fejedelme a' Religiónak javára nézve meghatározni jónak fog találni, Végezetre azt is megjegyzettük írástokban, hogy nagyon sürgetve kívánnjátok, hogy beneteket tanátlásunkal segítsünk mint magatok szollatok, belátásunkal megvilágosítsunk, 's hatalmunk és méltóságunk által megerössítsünk, és hogy ti minket a' mi tsekélységünkben, nem tsak mint az Anya-Egyháznak azon Fejét, kinnek a' Jésus Christus' tisztességi és *Jurisdictionji* elsőséget adott, megesmertek és betsültök, hanem még mint Itélő Birát, mint Békességszerzőt 's mint oly Közbenjárót úgy is néztek, a' kit kiválosztottatok és a' kire magatokat legnagyobb bizodalommal reá bízátok, 's a' kinek javallása, határozása, és ítélete, a' nagyon elkötelező tulajdon nyilatkoztatások szerint, a' ti erősségteket, bátorságtokat és vigasztalástokat teszik.

„Azon nagy kívánságunk, hogy azon ~~inségeket, mellyek Frantzia Országban~~ a' Catholica Religiót terhelik, 's azon akadályokat, mellyek az 1817-béli *Concordatának* betöltetését gátolják elhárítani lehessen, a' ti fenn felhordott gondolkozástokkal egygyütt, új nógató okul szolgáltak nekünk arra, hogy a' Frantzia Királlyal e' végre elkezdett alkudozásokat annál nagyobb bizakodással folytassuk, meggyőződve lévén affelől, hogy a' Frantzia Püspököknek egymás között és az Anya-Egyház' Fejével való öszszetsatolódással, 's az a' magok' eltökéllése, hogy azt, a' mit mi a' ti Királyotokkal 's Uratokkal előre egygyetértve meg fogunk határozni, közös megegygyezéssel betelyesítetek, leg többet fognak arra tenni, hogy azon hasznokat elérhessük, a' mellyekre iparkodásaink czéloznak.

„Azonban azon dolgokat, mellyeket írástokban előnkbe terjesztettetek, éretten megfontolván, minekelötte azt a'

mit mi a' Frantzia Egyházok ügye' telyes eligazittatására való útnak tartunk, végrehajttathatna, úgy itéltünk, hogy előre a' ti magatok által megesmertett sürgető-szükségeken kellessék segítenünk, melychzképpst meghatároztuk, hogy beneteket affelől, a' mit a' Királlyal ezen tekintetben végeztünk, tudósítsunk, hogy ti mindeneket megtudván, letehessétek azon félelmeskedésteket, a' melly beneteket, mint írástokból által láttuk, gyötör.

Ti, minthogy veletek az, a' mit a' jelenlévő szempillantatra nézve a' dolgok mostani állapotjához képpst végrehajttathatónak lenni tartottuk, mint mondjátok, telyes minémüése szerént nem közöltetett, azért való nyughatatlanokdástokat el nem titkoltatok, hogy ne talám az, a' minek most tsak Provisoriai Elintéztetésnek kellene lenni, idővel egészen úgy fog meghagyattatni, vagy pedig az Egyháznak nagy kárára sok esztendő-kig úgy fog tartani, és hogy ezen Rendnek ideigmeddig való behozattatása oly feltételekkel van öszszetsatolttatva, mellyek előttetek nem esmeretlenek. Illódolog tehát Tiszteletreméltó Átyafiak, hogy ti ezen félelmeskedésektől egészen megmentődjetek.

„Elegendőképpen tudva van előttetek, melly nagy buzgósággal doigoztunk mi azon, hogy a' Legkeresztyénebb Királlyal egy oly *Concordatát* köthessünk, hogy a' Frantzia Országgal való Egyházi dolgok az abban lakó Hivőknek javokra a' mi Apostoli kötelességeinkel megegygyezőleg szerentsésen eligazittathatásnak, 's hogy a' Királynak, kit mi különösen szeretünk, és minden jó gondolkozoknak elégtétetethessék.

„De egyszersmind az is jól tudva van előttetek, hogy ezen *Concordatának* telyesítettése még egész a' mai na-

pig fel van függesztetve, 's azon gazdag gyümölcsök, mellyeket mi magunknak ettől ígértünk, a' mi nagy fájdalomkra megakadályoztattak 's elkésleltettek.

„Valósággal tudunkra adatott nekünk a' Legkeresztyénebb Király' nevében, hogy, minekutánna Frantzia Országban a' Püspöki Székeknek száma a' mondott Felség' kívánsága szerint az 1817-ben Julius' 27-dikén készült *Concordata* által *Kilenczvenkilenczre* szaporítottatott volna, az Orzágnak közönséges terhei ily sok *Dotatzióknak* tételét meg nem engedik, 's a' Püspöki Székek ezen számának megkissebbítettését szükségképpen megkívánnyák, 's hogy azon környülállások, mellyek közzé a' nevezett Ország helyhezette van, a' Legkeresztyénebb Királlyal az 1817-dik esztendőben kötött *Concordata* bétöltetésének elejébe még egyéb akadályok is állanak, és hogy Király ö Felsege ezen akadályoknak elháríttathatása végett vállunk tanácsot tartani kéntelen volt.

„Mint hogy a' mi szívünkön semmi nem fekszik oly nagyon, mint, hogy azon gazdag gyümölcsököt, mellyeket magunknak a' feljebb említett *Concordatától* ígártunk, begyűjthessük, 's az Egyház' dolgait a' viragzó Frantzia Országban erős és állandó lábra helyhezettődni, eligazítottódni, láthassuk, tehát tudára adtuk a' Királynak, hogy mi a' Frantzia Püspökök' feljebb említett számának némünémü megkissebbítettését, ha a' Frantzia Egyházak' és az Ország' ügye szükségképpen kívánnyák, ellenzeni nem fogjuk: mindazonáltal tudván azt, hogy a' meghagyatandó Megyék határainak kiszabattatása a' helybéli környülállásokhoz 's a' Hivók' szükségeikhez képpes, 's a' Püspöki Székek' száma megkissebbítettésére kívántató munkáknak végrehajthatatása, szükségképpen idő haladást

kivánnak, ehhezképpesi úgy itéltünk, hogy Apostoli gondoskodásunk kívánnya, hogy ezen időközben is valamely ideigmeddig való Egygyezés tétellessék, hogy eképpen legalább a' jelenlévő inségeken, mellyek, mint mi tudósíttattunk, a' Frantzia Egyházakat, a' miatt, hogy Pásztoraiknak jelenlététől megfőszattak, meglátogattak, lehető hamarsággal segíteni lehessen.

„Minekutánna ezen dolgok éretten és koszszas idő alatt megfontoltattak, 's kölcsonös levelezés által is sokáig folytatattak volna, mi, a' mi Atyánkái, a' Romai Anyaszentegyház' Cardinálisai közül választatott Congregatziónak meghalगतása, 's az Isteni segedelemnek meghívása után, a' kívánt célzásnak elérhetése végett a' következőket meghatározni jónak találtuk: — (A többi következik.)

Nagy Britannia.

Londonban, az úgy nevezett *Cityben,* Sept. 29-dikén Lordmájorvalasztáshoz fogtak, de nem kedvező, nem bökesség 's nem tserdes előjétekkel. Választók nem azután jártak, a' mi az ő köteleességek lett volna, hanem azt kívánták, hogy legelőbb is a' vizsgáltság meg, hogy miképpen viselte magát a' lefolyt esztendőbeli Lordmájor; 's hogy azután a' Manchesteri Magistratus' és Polgári Katonaság' magavétele vétellessék fontolás alá, 's az erről tételendő ítélet voksolás által határozatassék meg. Délelőtti 11 óratájban szokott pompával elment a' gyűlésből egy Követség a' Lordmájori lakóházba, hogy az eddig volt Lordmájort a' gyűlésbe való megjelenésre meghívja és elkísérje. Megérkezvén velle a' Követség a' Guildhall nevű épület' elejébe (melynek nagy szálájában a' Lordmájori választások szoktak lenni) az öszszegyülekezve lévő nép ily kiálto-

zással köszöntötte ő Uraságát: *Égés! Gyilkolás!* — (melly kiáltozással oda érzelt a' nép, hogy ezen Polgármester a' Smithfieldi népgyűlés' fejei ellen pert akart indíttatni, azt erőssítven feleltek, hogy London városát fel akarták égetni, 's azokat, a' kik az offéle népgyűléseknek nem barátjaik, meg akarták gyilkolni; a' mely tselekedete által magát a' nép előtt gyűlölséggé tévén, most azt hánytá a' nép ezen szavak által, *Égés, Gyilkolás*, szócímre) — Ezen első napon oly nagy zürzavar volt a' Választók' szalájában, hogy hozzá se lehetett a' munkához fogni. Haszontalan mondta a' Gyűlésnek ülésaitkinyitó Biztos, hogy itt most csak a' Lordmájornak választatásáról lehet szó; haszontalan iparkodtak Thomson és Waithman Aldermánok, hogy beszédeket tarthassanak, lehetetlen volt azokat lelsendesíteni, a' kik azt kívánták, hogy mindenknek előtte a' Manchesteri történeteket kell vizsgálás alá venni.

September' 30-dikán is nagy lármával folyt a' választás munkája: de ugyan folyt ha mi lármával is. A' Candidatusok most Brydges, Wood, és Thorpe nevű Aldermánok. Az első 407, a' második 541, a' harmadik 532 votumot kapott.

Spanyol Amérika.

A' Venecuélai történetekről, melyeket közeli levelünkben csak röviden említettünk, így ír hosszszasabban a' *Curaçoi* újság Jul. 31-dikén: —

„Barcellona mellett verekedésre került a' dolog a' Spanyol és Patrióta hadi hajók között, melyben amazok megve-

rettetvén, ezek azután, a' fegyveres népet, melyet Margaritáról vettek volt fel, Peczuelashoz a' szárazra kiszállították. Ezen szerentsés próbatétel, Gen. Marinónak ezt követett győzedelme, az ő Cedenoval, Bermudessel, Zarazával, 's nevezetesen az Anglus seregekkel lett összzetsatolódása, mint látszik, előjelei fognak lenni egy nagy tsapásnak, melynek a' lehet következése, hogy a' fő város Caraccas, kapukat nyit az Independensek előtt.

Hasonló kedvező hangon beszél az Independensekre nézve egy Sz. Tamási Tudósítás Aug. 4-dikéről, így szollván: — „Megvalóságosult, hogy az Independensek Barcellonaát és Cumánát elfoglalták; az utolsónak kikötőhelyében a' Spanyol hajós sereget is elfogták. Félnék némelyek, így rekeszti-be szavait ezen tudósító, hogy addig, míg ezen levelem Európába megérkezik, Laguerát, Puerto-Cabellót, és Caraccást is elfoglalják.

A' Bétsi Udv. Újságban ily cikkely találtatik Pestről: — „Professor Bene Ur Pesten, a' ki Doktor de Caro Uról Bétsből 1818-ban Juniusban Bűdösköfűstölésre való készületet vitetett, az ezzel azolta külömbkülömb terhes és megrögzött, bőrön való és kösvény-nyavalyákkal tett orvoslásainak resultatumát a' Doktor Urhoz felküldötte, ekképpen: 64 betegek között meggyógyultak 31-gyen; valódi jobbúlást kaptak 19-tzen; kimaradtak 8-tzan, 's még a' gyógyítás alatt yagnak 6-tan — a' mely valósággal oly kedvező resultatum, a' milyent csak valamely Orvosi Szertől várni lehet.

Magyar Ország.

A' Pesti levelekben méltó örvendezéssel említik a' Magyar nemzeti theatrom előmeneteleről, hogy ott a' Fejérvári jádzó társaság Sept. 24-iken ismét egy új Eredeti Víg - Játékot adott elő: „a' Kérők“ név alatt, melly közmegekedveltetést nyertt. A' Szerző, T. Risfaludy Károly Ur, szerentsésen eltalálta a' Víg Játéknak azon finom tulajdonságait, hogy a' nevetséges ne légyen gúnyoló, és a' víg ne légyen parasztos. A személyeknek meg voltak adva az ő tulajdonaik, és a' tréfák elmés, és tsinos mondásokkal voltak egyelítve. Óhajtanók, hogy illy példa több víg játékokat szüljön, mellyekben még nagy fogyatkozásunk' vagyon. A' játszó személyek igen helyesen adták elő a' darabot, és meg mutatták, hogy nemtsak a' nagy idúlatok' kifejtésére, hanem a' mindennapi életben előforduló rejtek érzéseknek mesterséges képzésére is alkalmatosak.

Budán különösen Ferdinand Ő Királyi Fő Herczagsége Katona ünnepet rendelt' Fetséges Urunk nevenapjának tiszteletére. A' seregek a' kápolna sátor körül, négy szegű állásba helyezettettek, és az Isteni szolgálat végével, 's a' Te Deum alatt futó lövöldözéseket tettek, mellyekre az ágyuk feleltek. A' templomparádé után a' Katonaságot ő Kir. Fő Hertzagsége maga előtt clléptetvén, a' Budai 's Pesti Generálisokat, 's egyéb fő Tiszteket megvendégelte.

H i r d e t é s.

Minthogy az Arad és Csanád Vár-

megyékben, úgy mint Földváron, Apaczan, Bodzáson, Kunágothán, Bánhegyesen, Megyesen, Sziondán, Bassarágán Dúmiratosan, Kupán, Nagy Kamaráson lévő Cameralis Pusztáknak (Praediumoknak) ezen esztendőben Aug. 1-ső napján tartatott Elköttyavetyéltetése, a' Felsőbb várokozásnak meg nem felelt: ehez képest meghatározatott, hogy az Elköttyavetyéltetésre, vagy egyenként, a' már kijelentett részekben, vagy pedig mind együtt, újabban kitétetessenek.

A' Röttyavetye leszen ez esztendő Novemberének 4-dik napján Ő-Aradon a' Cameralis Praefekturánál. Az árenda' ideje Aprilis 25-dikén 1820-ban kezdődik 's tart tizenkét esztendeig. A' 'Sidók 's az eddig adósok maradott Árendások, es az olyan árendálniakarók, a' kik elegendő, bizonyos vagyonaikat törvényesen meg nem mutathatják, a' licitalásból kizáratatnak.

Egyéberánt az egy levéssé megváltoztattatott Contractusi feltételeket meg lehet látni részint Aradon a' C. Praefekturatoratusnál, részint Budán a' Királyi Magyar Udvari Camara' Számtartóhivatalánál.

H i r d e t é s.

Közönségesen hírtül adatik, hogy Ung h v á r o n, boldogult R i n t z e t Aszszonyságnak jó készületü Patikája, az Officinával, kő házzal, és minden egyéb odatartozó épületekkel egygyütt, a' közelebb következő November hónapnak 3-dik napján, eladás végett közönséges kötyavetyére fog botsáttatni.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában: —

Oct. 12-dikán 248 $\frac{1}{2}$ — 13-dikán 248 $\frac{1}{2}$ — 14-dikén 248 $\frac{1}{2}$ — forintot.